

JERUZALEM, STAD DIE ME AAN HET HART GAAT

Een jeugdherinnering. Uit de Donald Duck. De Kleine Hiawatha zit op een enorm groot paard. 'Hop, hop', roept Kleine Hiawatha hoopvol. Paard geeft geen sjoege. Daar weet de Kleine Hiawatha wel wat op. Hij pakt een lange stok en daaraan hangt hij een maïskolf. Die houdt hij voor de ogen van het paard. En jawel: het paard hobbelt achter de maïskolf aan. Of het er ooit een hap van heeft genomen, ik zou het niet weten.

Soms vraag ik me af: is het visioen van de bijbel niet net zoiets als die maïskolf van de Kleine Hiawatha? Ik bedoel: wij laten ons keer op keer bevrijding en recht aanzeggen, de Stad van Vrede; op dat woord gaan we ook op weg. Maar bereiken we die stad wel ooit? Dan denk ik aan zoveel hoopgevende omwentelingen die toch weer opgingen in rook: bevrijdingsfeesten in Moskou, Latijns Amerika, Noord-Afrika, wanneer en waar ter wereld niet. 'Yes, we can', klonk het profetisch, en we werden er helemaal warm en enthousiast van, maar uiteindelijk blijkt er toch niet zoveel te kunnen. En hoe is het met onze eigen dromen en visioenen? Hoe vaak ben ik niet teleurgesteld, in mezelf, in anderen, in wat me overkomt? Die Stad van Vrede, bestaat die eigenlijk wel?

Het zou goed kunnen dat Jezus zich dat ook heeft afgevraagd. Hij is ongetwijfeld met meer dan dubbele gevoelens in Jeruzalem. Het is de stad van zijn hart, het is ook de stad waar hij zich niet welkom weet, men ziet hem liever gaan en dat raakt hem tot diep in zijn ziel. In het evangelie van Lucas is het optreden van Jezus één onderweg zijn naar Jeruzalem. Geboren in de stad van David, Bethlehem, is het uiteindelijke doel van zijn tocht die andere stad van David, Jeruzalem. Lucas wil maar zeggen, dat Jezus letterlijk van de wieg tot het graf staat in de traditie van Israël. De Tora is hem op het lijf geschreven. Hij is, wat de Schrift noemt, een gerechte, beeld en gelijkenis van hem die leeft. Die moet zich kind aan huis voelen in Jeruzalem. Daarom is het meer dan pijnlijk, dat men daar niets van hem wil weten.

Het zijn nota bene enige farizeeën die Jezus de goede raad geven om maar snel weg te gaan uit Jeruzalem. Herodes wil je doden, waarschuwen ze. Is dat bedoeld als aardige vriendendienst, of willen die farizeeën alleen maar dat Jezus van het toneel verdwijnt? Ik denk het laatste. Want hij is lastig, hij loopt hen voor de voeten. Uit de reactie van Jezus mag je opmaken dat hij dat in de gaten heeft. Hij zegt: Weet je wat jullie moeten doen? Kijk: ik drijf demonen uit, ik genees zieken. Ga dat maar aan die oude vos vertellen. Ja, Herodes ziet ze aankomen. Dat soort tekens verstaat hij helemaal niet, die interesseren hem ook niet. Dit zijn de tekens die de farizeeën zelf na jarenlange studie op de Schriften moeiteloos moeten kunnen herkennen. Maar dat doen ze niet. Een profeet herkennen ze niet. Niet Herodes, maar zij zelf zijn voor Jezus levensbedreigend. En zo zal het ook gaan. Ze zullen Jezus uit de weg ruimen, zoals in die stad eeuwenlang profeten gedood en met stenen bekogeld zijn.

Het is een vast patroon in het verhaal van Lucas. De verkondiging van Jezus komt niet aan bij de mensen die hem meteen zouden moeten herkennen. Dat zijn niet alleen de farizeeën, over wie Lucas trouwens heel genuanceerd vertelt, nee, dan gaat het over alle gelovigen; ik zal maar zeggen: alle trouwe kerkgangers. Dan gaat het dus ook over mij. Dat de verhalen die ik al zo vaak heb gehoord niet meer echt tot me doordringen. Dat ze zijn versteend, dat het geen levende woorden meer zijn. De verkondiging van Jezus is soms teveel gevraagd, komt te dicht op mijn huid. Je leven omkeren, dat gaat niet zo

maar. Als je geloof niet meer een uitdaging is, je niet meer op het ander been mag zetten, als zelfgenoegzaamheid de overhand krijgt, dan gaat het om macht, om de wijsheid in pacht hebben; woorden als gerechtigheid en bevrijding verbleken dan, die zaaien alleen maar verwarring, die maken onrustig. Zo schildert Lucas de toestand in Jeruzalem in die dagen. Alsof hij wil waarschuwen. Als zelfs in Jeruzalem de zelfgenoegzaamheid kan toeslaan, dan kan het overal. Misschien is dat wel wat de lezing van vandaag ons wil zeggen. Er bestaan geen heilige plaatsen, toen niet, nu niet en nooit. Jeruzalem niet en Rome niet. Er zijn ook geen heilige huisjes. De tempel niet, de Sint Pieter niet en ook onze eigen Dominicus niet. Laat het duidelijk zijn: het visioen van de Schrift heeft geen vaste woon- of verblijfplaats. Het is een droom van zwervers. Hoever te gaan? Nou, het is nog een heel eind. En of er wegen zijn? Dat is nog maar de vraag. Is het dan een verhaal zonder uitzicht? Misschien wel, als je langzaam maar zeker gaat geloven dat het nooit goed komt. Of als je je laat aanleunen, dat er na regen altijd wel weer zonneschijn komt. Maar zo wil die stad niet verstaan worden. Niet als een onbereikbaar ideaal, ook niet als een goedkope pleister op de wonde. Het beeld van de stad van vrede koesteren we, omdat het onze blik scherpt en onze ogen opent voor wat er gebeurt, om ons heen of waar ook ter wereld. En ons zo in beweging zet, onze voeten richt, onze handen zegt wat te doen. Waar dat gebeurt, waar recht wordt gedaan, waar de woorden van de Tora tot leven komen, daar is de Stad van Vrede.

Jeruzalem, als stad waar onze dromen werkelijkheid worden, wordt met passie en ontroering bezongen in Psalm 122: Stad van mijn hart; daar staan de zetels van het recht, daar is de lieve woning van mijn vrienden. Je moet daarbij bedenken, dat dit niet een lied is van de mensen die daar wonen, die daar gesetteld zijn. Psalm 122 is een pelgrimslied: je zingt het onderweg, vol verlangen, maar ook om je doel scherp voor ogen te houden.

Toen ik dit zo afgelopen donderdag bij het Liturgisch team had zitten voorlezen, zeiden ze tegen me: Allemaal heel mooi. Maar wat is nu jouw visioen? Waar ligt de stad van jouw hart? Dat is een goede vraag. Het is proberen waard om me aan een antwoord te wagen. Ik zou zeggen: voor mij is het belangrijk dat er mensen om me heen zijn, die soms mijn hand vasthouden en me soms ook wat bijsturen. Dat er woorden, liederen, teksten zijn die ik hier hoor en die gedurende de week met me meegaan. Dat ik hier keer op keer het besef krijg dat ik het niet allemaal alleen hoeft te doen, dat me ook ontzettend veel gegeven wordt. En dat ik mijn ogen soms uit kijk op al die mensen, hier en op zoveel andere plaatsen, die schijnbaar heel vanzelfsprekend met die woorden van de Schrift op weg gaan en fantastische dingen doen. Van huis uit ben ik niet zo'n zwerver. Ik speel liever op safe. Maar wat ik zo nu en dan ervaar, roept zoiets als een heilige onrust in mij wakker. Ik heb het idee dat ik dan de poorten van die Stad van mijn Hart in het vizier heb. Even boven mezelf wordt uitgetild. En dan maar hopen, dat ik ook weer met twee benen op de grond kom te staan. Om gewoon te gaan waarheen ik moet gaan. En te doen wat mijn handen vinden om te doen.

Gerard Swüste

gelezen: Lucas 13, 31-35